

Vedelkütuste turg 12.2016

02.12.2016

Sisukord

Uudised	1
Kokkuvõte	1
Sissejuhatus	1
OPEC-i 30. novembri kokkulepe	1
Vedelkütuste tarbimine	2
Tarbimisse lubamine vs tarbimine	2
Hind.....	3
Tarbimisprognoos	3
Hinnaprognosis	4
Eesti vedelkütusevaru 2017	4
Varumaksemäär 2017.....	4
Vedelkütuse seaduse muutmisest 2017.....	5
OSPA	5
Allikmaterjalid	5

Uudised

- ⇒ Uued varumakse määrad alates 01/2017
- ⇒ Mootorikütuste aktsiisitõus 2017. aastal
- ⇒ OPEC otsustas 30/11 tootmismahete piirata

Eesti vedelkütuste turuülevaates vaadeldakse eelkõige muutusi diislikütuse, mootoribensiini, lennukipetrooli ning raske kütteõli turul. Andmete kättesaadavus ning esitlusperiood erineb andmeallikate lõikes. Aruandes esitatakse kõige uuemaid kättesaadavaid andmeid.

Kokkuvõte

- Mootorikütuste (diislikütus, mootoribensiin) tarbimine Eestis oli septembris **103 mln l** (↓0,2% vs 2015)
- Viimase 12 kuu mootorikütuste tarbimine ulatus **1150 mln l** (↑1,6% vs eelmine periood)
- Mootoribensiini keskmine hind tanklates (2016 november) **1,11 €/l** (↑2,8% vs 2015)
- Diislikütuse keskmine hind tanklates (2016 november) **1,09 €/l** (↑3,3% vs 2015)

Tabel 1. Kütuste tarbimine, september 2016

Kütused	Ühik	Tarbimine	Aastane muutus (%)
Diislikütus	mln l	75	1,6%
Mootoribensiin	mln l	28	-4,5%
Lennukikütus	mln l	5,8	-25,3%
Raske kütteõli	1000 t	0,65	100,5%
Põlevkiviõli	1000 t	1,7	-17,3%

Tabel 2. Kütuste keskmised hinnad, oktoober/november 2016

Kütused	Ühik	Hind	Kuine muutus (%)
Brent'i toornafta	\$/barrel _{nov}	50,5	1,9%
Diislikütus	€/l _{nov}	1,09	3,1%
Mootoribensiin	€/l _{nov}	1,11	3,9%
Raske kütteõli	€/t _{okt}	525,8	54,4%
Põlevkiviõli	€/t _{okt}	263,8	9,1%
Maagaas	€/1000m ³ _{okt}	230,5	-0,7%

Sissejuhatus

Olete väga oodatud tutvuma Eesti Vedelkütusevaru Agentuuri esimese turuülevaatega. Meie lehel ei ole veel nime ja kujundus on alles peenhäälestuses, kuid usume väga, et pakutav sisu: eelkõige ülevaated vedelkütuste turul toimuvast, on lugejatele huvitav. Aja jooksul on OSPA koduleht kujunenud üheks enim külastatavaks kütuseturu infot esitavaks keskkonnaks. Leidsime, et on aeg edasi liikuda ja lisada Excel-tabelitele ka graafikuid, kommentaare ning uudiseid.

Meie esimese infolehe esimene uudis on, et 2017.a. 1. jaanuarist jõustuvad uued varumaksemäärad tasemel 3,7 eurot 1000 liitri bensiini, diislikütuse ja reaktiivkütuse ning 6,0 eurot 1000 tonni raske kütteõli tarbimisse lubamisel. Varumaksemäärad on kulupõhised ja nende peamiseks suunajaks on nii kütuste hoiuturul toimunud muutused, kui 2016.a. aktsiisitõusudest mõjutatud hüplik tarbimisstatistika. Tarbimisandmete paremaks analüüsimiseks oleme koondanud oma infolehele erinevatest allikatest pärinevad kütuste müügiandmed, pakume välja meetodi anomaalsete näitajate tasakaalustamiseks ja oleme visandanud ka lihtsustatud tulevikuprognosi. Hoiame silma peal nii meie kui naabrite kütusehindadel ja sedagi infot soovime lugejatega jagada.

Uue valitsusliidu programmis on algatus lükata 2017.a kütuseaktsiisi 10%-ne tõus aasta alguspäevalt kuu võrra edasi 1.veebruariks. Igal sedalaadi muutusel on oluline mõju riigi kütuste tarbimise statistikale. Hoiame end uudistega kursis ja lubame, et värsked andmed ilmuvad juba uues OSPA infolehes. Lugejaid kutsume aga üles saatma oma tähelepanekuid ja mõtteid aadressil turulyevaade@ospa.ee.

OPEC-i 30. novembri kokkulepe

OPECi liikmesriigid jõudsid oma 30.novembri tippkohtumisel kokkuleppele vähendada toornafta päevast toodangut alates 2017.a. 1. jaanuarist 4,6% ehk 1,2 miljoni barreli võrra. Suurima, 40%-lise osa tootmise kokkutõmbamisest võtab enda kanda Saudi Araabia, kellele järgnevad Iraan, Araabia Ühendemiraadid, Kuveit ja Venetsueela. Iraan aga sai kartellilt loa tootmist mõnevõrra kasvatada. OPECi presidendi sõnul oli **32,5 miljoni barreli** suuruse päevase piirangu kehtestamisel tegemist ühehäälsel otsusega.

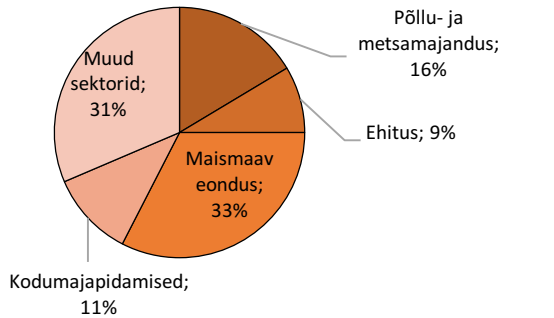
Analüütikute hinnangud kõiguvad servast serva. Kui plaan kogu mahus ellu viiakse, võib 2017.a. nõudlus pakkumist ületada ning tuua kaasa olukorra, kus viimaste aegade jooksul tekkinud massiivsed toornafta laovarud vähenema hakkavad. Mõju naftatoodete tulevikuhindadele peetakse tagasihoidlikuks. Siiski on ka skeptikuid, kes viitavad kokkuleppe tingimuslikkusele. Nimelt sidusid OPECi liikmed oma tootmiskärpe eeldusega, et ühendusse mittekuuluvad riigid käituvad solidaarselt ja vähendavad omalt poolt tootmist 0,6 mln barreli võrra päevas. Tulevik näitab, kuidas kokkulepetest kinni peetakse ja kuidas uus olukord kütuseturgu mõjutab.

Uudise peale tõusis toornafta turuhind 8% ja saavutas taseme 50 USD/barrel. Sama hinda nägime turul nii möödunud

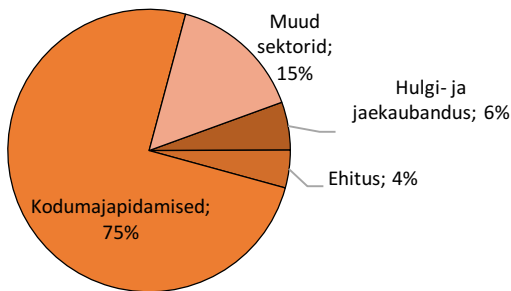
oktoobris kui ka suvekuudel. Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel oli 2016.a. III kvartalis toornafta tootmine 97,2 miljonit barrelit päevas, kogutarbimine 96,9 miljonit barrelit päevas ja OPECi riikide tootmine 33,5 miljonit barrelit päevas.

Vedelkütuste tarbimine

2015. aastal tarbiti 75% mootoribensiinist kodumajapidamiste poolt. Enamik (33%) diislikütuse tarbimisest toimub maismaaveonduses.

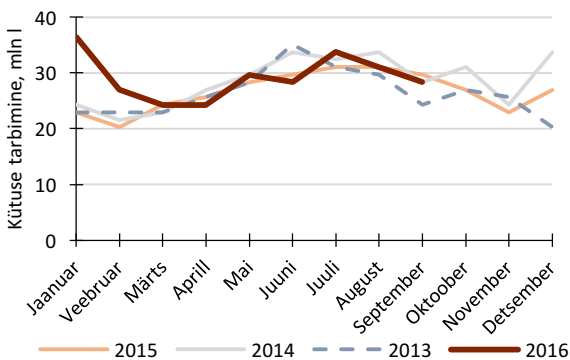

Joonis 1. Diislikütuse sektoraalne tarbimine 2015. aastal

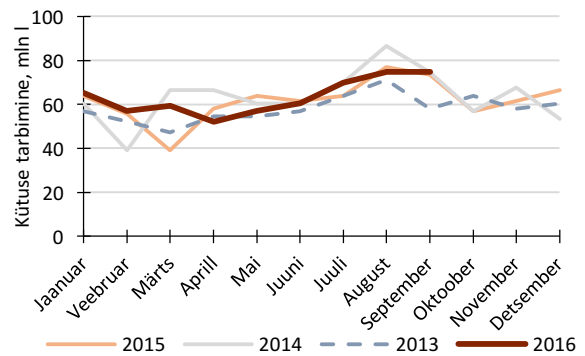

Joonis 2. Mootoribensiini sektoraalne tarbimine 2015. aastal

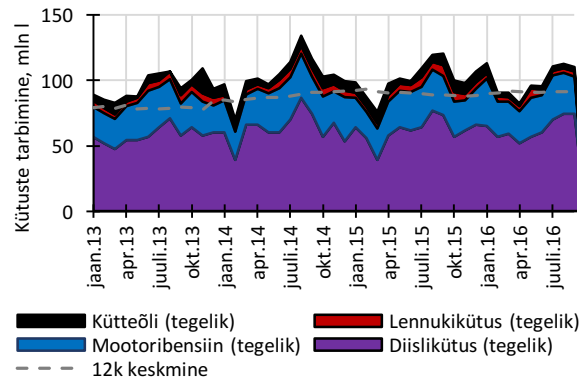
Septembris 2016 ulatus tarbitud vedelate mootorikütuste kogus 103 miljoni liitri. Diislikütuse tarbimine oli 74,7 mln l (↑1,6% vs 2015). Mootoribensiini tarbimine oli 28,4 mln l (↓4,5% vs 2015). Jooksva aasta (12k) keskmine kuutarbimine oli 91,3 mln l (↑2,6% vs 2015). 2016. esimese poolaasta tarbimine on mõjutatud aktsiisitusust ja aastane võrdlus võib seetõttu olla eksitav.

Joonis 3. Kuine mootoribensiini tarbimine 2013...2016 (9k)

Joonis 4. Kuine diislikütuse tarbimine 2013...2016 (9k)

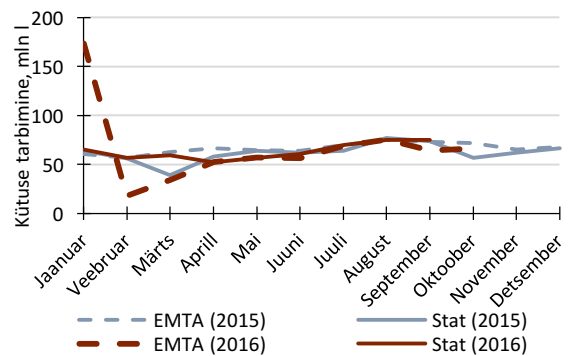

Joonis 5. Kütuste tarbimine Eestis 2013...2016 (9k)

Tarbimisse lubamine vs tarbimine

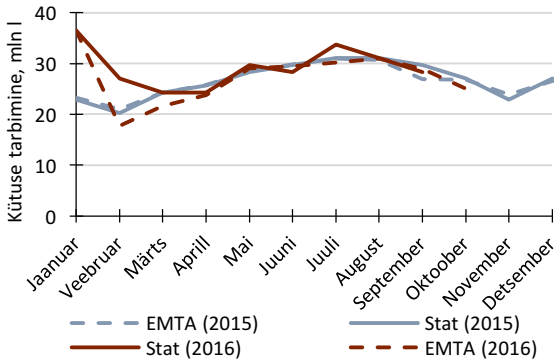
Eestis peetakse vedelkütuste tarbimise üle arvestust kahel moel. Järgnevatest mõistetest saab lähtuda alljärgnevatel joonistel ning tabelites ja tekstides esitatud informatsiooni tõlgendamisel:

- Tarbimisse lubamine** - Maksu- ja tolliameti andmed tarbimisse lubamisest (aktsiisilaost väljastamine kommertslatu)
- Tarbimine** - Statistikaameti andmed kütuse hinnangulise tarbimise kohta (kuised tarbimisanomaaliad taandatakse välja, kasutades aastatarbimist ning EL-i harmoniseeritud metoodikat).

Joonis 6. Kuine diislikütuse tarbimisse lubamine (EMTA - 10k) ning tarbimine (Statistikaamet - 9k) 2015...2016

Kui 2014. aastal oli diislikütuse tarbimise ja tarbimisse lubamise erinevus aasta lõikes 0%, siis 2015. aastal ulatus see 7%-ni. 2016. aasta esimese 9 kuu erinevus oli 5%. Erinevus on suuresti tingitud 2016. jaanuarikuisest kütuse hüppelisest tarbimisse lubamise kasvust (aktsiisitõus). Tarbimisse lubati 173 mln l, sama perioodi tegelik tarbimine oli 65 mln l.

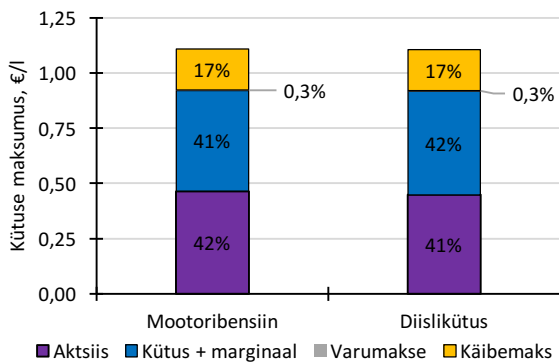

Joonis 7. Kuine mootoribensiini tarbimisse lubamine (EMTA - 10k) ning tarbimine (Statistikaamet - 9k) 2015...2016

Hind

Mootorikütuste maksumusi iseloomustavad näitajad, november 2016:

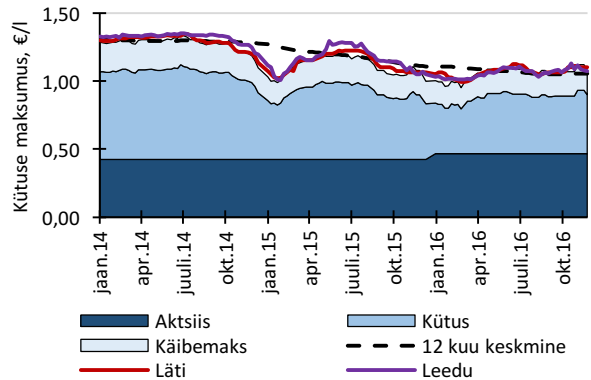
- ⇒ Mootoribensiin **1,11 €/l** (↑4,9% vs 10.2016) – hind lõpptarbijale
- ⇒ Diislikütus **1,10 €/l** (↑3,8% vs 10.2016) – hind lõpptarbijale

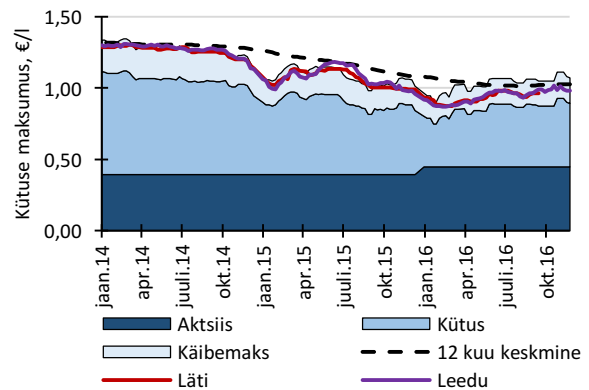
Joonis 8. Mootorikütuste hind, november 2016

Hinnavõrdlus lähiriikidega, november 2016:

- Mootoribensiin Lätis **0,4%** ja Leedus **1,9%** odavam
- Diislikütus Lätis **8,1%** ja Leedus **9,4%** odavam

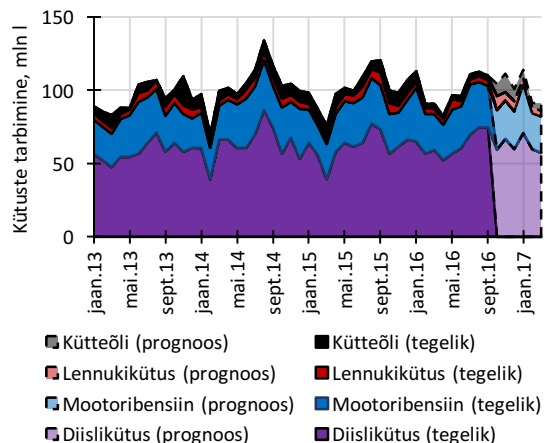
Joonis 9. Mootoribensiini hind 2014 – 2016 (11k)

Joonis 10. Diislikütuse hind 2014 – 2016 (11k)

Tarbimisprognosis

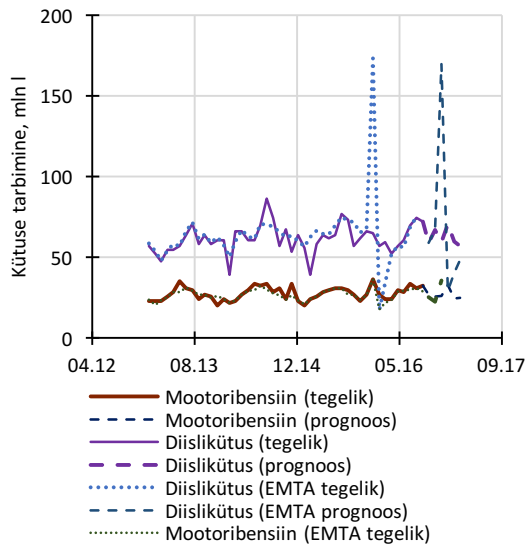
Perioodil oktoober 2016 – märts 2017 püsib mootorikütuste tarbimine suhteliselt stabiilsena – vedelikütuste tarbimise kasv võrreldes eelmise perioodiga on hinnanguliselt 1,8% (Joonis 11).

Joonis 11. Mootoribensiini, diislikütuse, kerge kütteõli ning lennukipetrooli tarbimine 2013 – 2016 (9k + prognoos)

Kehtiva seadusandluse kohaselt jõustub mootorikütuste aktsiisitõus 01.01.2016. Sellest tulenevalt toimub detsembris 2016 tõenäoliselt kiire kasv kütuse tarbimisse lubamises (aktsiisilaost väljastamine kommertslatu). Juhul kui uus koalitsioon aktsiisitõusu veebruarikuusse lükkab, nihkub ka

kütuse varumine (aktsiisilaost väljastamine kommertslatu) ühe kuu võrra edasi.

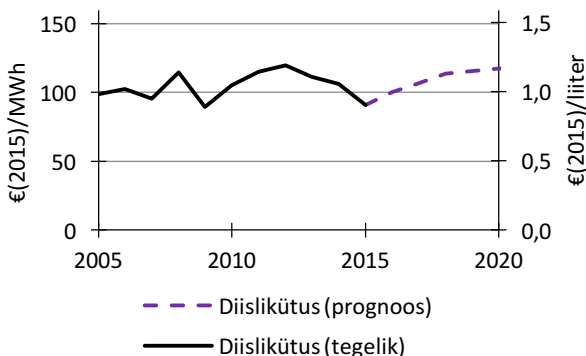

Joonis 12. Mootoribensiini ja diislikütuse tarbimine ja tarbimisse lubamine 2013 – 2016 (9k + prognoos)

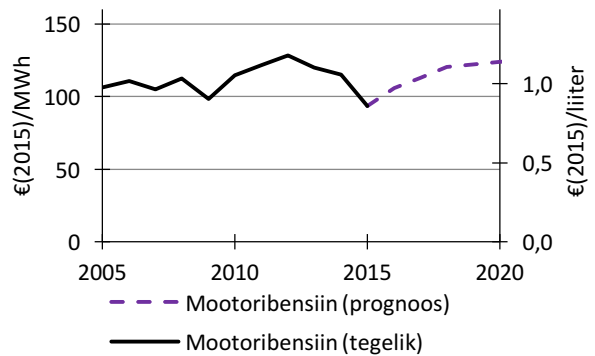
Prognoosime, et aktsiisitõusule eelnev diislikütuse ettevarumine (tarbimisse lubamine) jääb suurusjärku 60...110 mln l ning on tugevas sõltuvuses ka sellest, mis hakkab toimuma kütusehindadega maailmaturul.

Hinnaprognosis

Madalad toornafta hinnad on tinginud olukorra, kus mootorikütuste aastakeskmine hind on langenud viimase 10 aasta madalaimale tasemele. Võttes arvesse Brenti toornafta pikaajalist hinnaprognosi ning kavandatavaid aktsiisitõuse, ei ulatu diislikütuse ning mootoribensiini reaalhind (inflatsiooniga korrigeeritud hind) Eestis viimase 10 aasta kõrgeimale taseme lähedale (2012. aasta) enne 2020. aastat.

Joonis 13. Diislikütuse pikaajaline hinnaprognosis

Joonis 14. Mootoribensiini pikaajaline hinnaprognosis

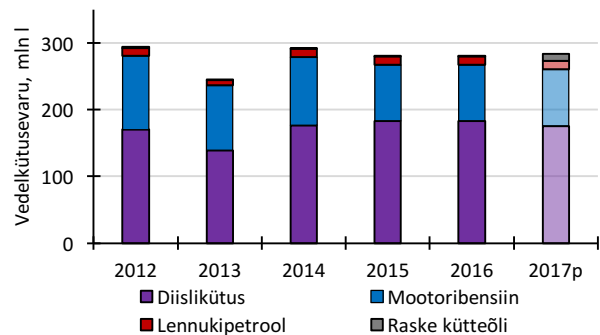
Eesti vedelkütusevaru 2017

Vedelkütusevaru on riigi käsutuses või kontrolli all olev kogus mootoribensiini, diislikütust, lennukipetrooli ning rasket kütteõli.

- 2016. aastal oli vedelkütusevaru **280 mln l** (↔ vs 2015)
- 2017. aasta vedelkütusevaru prognoos on **300 mln l** (↑7,1% vs 2016)

Tabel 3. Eesti vedelkütusevaru 2015 – 2017p

Kütus	Ühik	2015	2016	2017p	17/16
Mootoribensiin	mln l	84	84	77	-8%
Diislikütus	mln l	183	190	204	11%
Lennukipetrool	mln l	12	12	18	42%
Raske kütteõli	mln l	0,3	0,3	1,2	280%

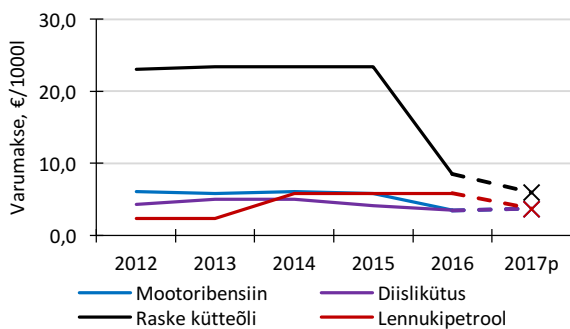
Joonis 15. Eesti vedelkütusevaru 2012 – 2017 (prognoos)

Vastavalt vedelkütusevaru seadusele on OSPA' l kohustus hoida varusid tasemel, mis vastab eelmise kalendriaasta keskmisele 90 päeva puhasimpordi mahule. Eesti vedelkütusevaru moodustatakse järgmistest energiatoodetest:

- 1) mootoribensiin;
- 2) diislikütus;
- 3) lennukikütus;
- 4) raske kütteõli.

Varumaksemäär 2017

2016. aastal püüsid diislikütuse ning lennukipetrooli varumaksemäärad 2015. aastaga samal tasemel, langesid mootoribensiini ning raske kütteõli varumaksemäärad.

Joonis 16. Eesti vedelkütusevarumakse määr 2012 – 2017 (prognoos)

2017. aastal väheneb reaktiivkütuse varumakse määr 36,7% (5,85 -> 3,70 €/1000l). Bensiini ja diislikütuse varumakse määrad tõusevad 5,7% (3,50 -> 3,70 €/1000l). Raske kütteõli varumakse määr väheneb 29,4% (8,5 -> 6 €/1000t).

Vedelkütuse seaduse muutmisest 2017

Euroopa Liit on direktiivis 2009/28/EÜ sätestanud liikmesriikidele kohustuse tagada, et aastal 2020 on 10% tarbitavatest transpordikütustest biokütused. Selle kriteeriumi täitmise võimaldamiseks on majandus- ja kommunikatsiooniministeerium välja töötanud vedelkütuse seaduse (VKS) muutmise eelnõu.

Eelnõu kohaselt peab tarbimisse antud kütus sisaldama biokütust aastate lõikes järgmiselt:

- 1) 01.05.2017 >**3,3%** igas tarbimisse lubatud kütuseliitri energiasisaldusest;
- 2) 01.04.2018 >**6,4%** igas tarbimisse lubatud kütuseliitri energiasisaldusest;
- 3) 01.01.2019 >**8%** igas tarbimisse lubatud kütuseliitri energiasisaldusest, kuid igas tarbimisse lubatud kütuse liitris >6,4%;
- 4) 01.01.2020 >**10%** igas tarbimisse lubatud kütuseliitri energiasisaldusest, kuid igas tarbimisse lubatud kütuse liitris >6,4%.

Eesmärgi täitmiseks ei sobi siiski igasugune biokütus. Eelnõu kohaselt peab biokütus, mida kasutatakse eesmärkide saavutamiseks, vastama biokütuse säästlikkuse kriteeriumitele (nt tooraine ei ole saadud suure elurikkuse või suure süsinikuvaruga maa-alalt).

Kuna Lätis ei ole 2017./2018.a talvel diislikütusele biokütuse lisamine kohustuslik, ei nõua sellel perioodil diislikütusesse biokütuse lisamist ka VKS eelnõu – perioodil 1. november 2017 – 31. märts 2018 ei pea diislikütusesse biokütust lisama. Läti Energeetikaministeerium on selgitanud, et 2018./2019.a talveks tuleb ka Lätis talvisele diislikütusele biokütuse lisamise kohustus.

Enamus Eestis kasutusel olevatest sõidukitest on võimalised biokütuse lisandiga kütuseid probleemideta kasutama. Sõidukitest, milles ei soovitata biokütuse lisandiga kütuseid kasutada, annab ministeerium ülevaate Maanteeameti veebilehel.

OSPA

AS Eesti Vedelkütusevaru Agentuur (OSPA) on Eesti Vabariigile strateegiliselt oluline äriühing, kelle ülesandeks on Eesti Vabariigi vedelkütusevaru moodustamine ja haldamine ning selle uuendamine. AS Eesti Vedelkütusevaru Agentuur on asutatud 15. aprillil 2005. a. Vabariigi Valitsuse poolt vedelkütusevaru seaduse alusel.

Vedelkütusevarude moodustamisel ja haldamisel juhindub OSPA Euroopa Liidu Nõukogu nafta- ja naftatoodete miinimumvarude direktiivi 2009/119/EÜ ja vedelkütusevaru seaduse nõuetest, seaduse alusel kehtestatud rakendusaktidest ning Rahvusvahelise Energiaagentuuri energiaprogrammi käsitlevas kokkuleppes sätestatud nõuetest.

Allikmaterjalid

- ⇒ Euroopa Komisjon
- ⇒ Eurostat
- ⇒ IEA
- ⇒ Eesti Statistikaamet
- ⇒ U.S. Energy Information Agency
- ⇒ Eesti Maksu- ja Tolliamet
- ⇒ International Energy Agency
- ⇒ Energiatalgud.ee
- ⇒ Riigi Teataja

Lahtiütlus

Käesolev aruanne põhineb avalikkusele kättesaadaval informatsioonil, mida peetakse usaldusväärseks ning mis peegeldab autorite isiklikku ja professionaalset arvamust sellise informatsiooni olemuse kohta. Käesolev ülevaade on koostatud analüütikute parimate oskuste kohaselt ning nende parimate teadmiste alusel on käesolev aruanne õige ja täpne, kuid ei OSPA, selle ega töötajad ei ole vastutavad, kui ilmneb, et aruandes esitatud asjaolud on ebaõiged või ebatäpsed. Ülevaates sisalduv on informatiivse iseloomuga. Käesolevat aruannet ei tuleks mitte mingil viisil tõlgendada Eesti Vedelkütusevaru Agentuuri, selle juhatuse või töötajate lubaduse või kinnitusena selle kohta, et aruandes kirjeldatud sündmused toimuvad või et prognoosid osutuvad paikapidavateks.

OSPA meeskond 02.12.2016